

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**ОНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ, ФОРМ ТА
МЕТОДІВ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ
В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ**

Збірник наукових праць

Наукові записки
Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 3 (46)

Заснований в 1996 році

Рівне – 2012

ББК 74.20

О - 59

УДК: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379

Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: Збірник наукових праць.

Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 3 (46). — Рівне: РДГУ, 2012. — 150 с.

Збірник наукових праць містить статті з актуальних проблем теорії і методики виховання та навчання дошкільників, учнів і студентів, професійної орієнтації учнівської молоді, підготовки майбутніх педагогів.

Матеріали можуть бути корисними для науковців, працівників дошкільних і загальноосвітніх навчальних закладів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Пальчевський Степан Сергійович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Заступник головного редактора:

Янцур Микола Сергійович – кандидат педагогічних наук, професор (відповідальний редактор) (Рівненський державний гуманітарний університет).

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Бех Іван Дмитрович – доктор психологічних наук, професор, дійсний член НАПН України (Інститут проблем виховання АПН України);

Безкорвайна Ольга Володимирівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Вербець Владислав Володимирович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Воробійов Анатолій Миколайович – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Дем'янчук Анатолій Степанович – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АНВШ України (Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука);

Карпенчук Світлана Григорівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Коваль Ганна Петрівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Литвиненко Світлана Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Лісова Світлана Валеріївна – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АПСН (Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука);

Малафійк Іван Васильович – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Петренко Оксана Борисівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Поніманська Тамара Іллівна – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Руденко Володимир Миколайович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський інститут слов'янознавства Київського славістичного університету);

Тищук Віталій Іванович – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Ямницький Вадим Маркович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Затверджено Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 7 від 24.02.2012 р.).

Збірник затверджений ВАК України як наукове фахове видання, в якому можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора і кандидата наук з педагогіки (постанова Президії ВАК України №1-05/7 від 9.06.1999 р. та додатки до постанови ВАК України від 11.10. 2000 р. № 1 – 03/8 і від 30.03.2011 р. № 1 – 05/3).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: 33028, м. Рівне, вул. Остафова, 31. Рівненський державний гуманітарний університет

ISBN 966 — 7281 — 09 — 05.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2012

Розглянуті нами можливості застосування різних методів навчання підтверджують необхідність їх поєднання при вивченні таблиць арифметичних дій. Різноманітність методів веде до реального підключення в процесі засвоєння знань слухання, і спостереження, і практичних дій, що робить сприймання особливо ефективним. При різноманітності методів забезпечується активне сприймання навчального матеріалу учнями з різним видом пам'яті і характером мислення. Різноманітність методів у результаті ефекту новизни і зміни діяльності активізує пізнавальну діяльність учнів, викликає у них пізнавальний інтерес, попереджує його зниження при одноманітній діяльності. Поєднання методів дозволяє якнайкраще врахувати специфіку змісту навчального матеріалу, а учням розкрити свої навчально-пізнавальні можливості і задатки, вибрати найбільш раціональні прийоми оволодіння знаннями. При такому навчанні повинна бути витримана міра різноманітності, щоб навчання не перетворилося в калейдоскоп видів діяльності, що змінюються і відволікають увагу учнів від суті навчального матеріалу. Все це вимагає від педагогів відбирати в кожному конкретному випадку їх оптимальне поєднання. Для цього потрібно продумати ситуацію вибору методів, обґрунтувати її. Цьому буде сприяти дотримання критеріїв оптимального вибору методів навчання [2, 303].

ЛІТЕРАТУРА

1. Богданович М.В. Методика викладання математики в початкових класах: навч. Посіб. / М. В. Богданович, М.В.Козак, Я.А.Король. – [2-е вид., перероб., доповн.] – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2001. – 368 с.
2. Бабанський Ю.К. Избранные педагогические труды / Ю.К. Бабанский. – М.: Педагогика, 1989. – 560 с. – (Труды д. чл. и чл.-кор. АПН СССР).
3. Савченко О.Я. Дидактика початкової школи: підруч. для студ. пед. ф-тів / О.Я. Савченко. – К.: Абрис, 1994. – 416с.
4. Степанов О.М. Основи психології і педагогіки: навч. посіб. / О.М. Степанов, М.М. Фіцула. – К.: Академвидав, 2005. – 520 с.
5. Философский словарь / [под. ред. И.П. Фролова]. – М., 1987. – 278 с.

Резюме. В статті порівнюється ефективність різних методів навчання в процесі вивчення учнями таблиць арифметичних дій в відповідності з основними критеріями вибору методів навчання, розроблених Ю.К. Бабанським, розглядається їх оптимальне поєднання.

Ключевые слова: методи навчання, класифікація методів, критерії вибору методів навчання, оптимальне поєднання методів навчання.

O. PRYIMAK. OPTIMAL TEACHING METHODS COMBINATION IN THE PROCESS OF ARITHMETICAL TABLES LEARNING BY PRIMARY SCHOOL PUPILS

The summary. The article compares the efficiency of different methods in the process of arithmetical tables study by school children with the regard to basic criteria of teaching methods selection developed by Babanski Y.K. this study considers the optimal combination of teaching methods.

Key words: teaching methods, methods classification, criteria for teaching methods selection, the optimal combination of teaching methods.

Одержано редакцією 15.01.2012 р.

УДК: 371.381:7.021.5

В.Г. ШУТЯК

ПОЧАТКОВЕ ТЕХНІЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ З ПАПЕРУ І КАРТОНУ

Резюме. У статті за результатами аналізу програми та вивчення практичного стану проведення уроків трудового навчання з'ясовуються можливості для початкового технічного моделювання з паперу і картону, окреслені педагогічні умови, за яких даний процес здійснювався б успішніше, ефективніше відбувався розвиток творчих технічних здібностей молодших школярів.

Ключові слова: молодші школярі, технічне моделювання, графічна грамота, розмічання, геометричні фігури, розгортки, творчі технічні здібності.

Одним із завдань трудового навчання молодших школярів є розвиток у них «творчих технічних здібностей, елементів графічної грамоти, вмінь працювати в команді та навичок операціоналізації ручних технік обробки матеріалів» [6]. Розвитку в дітей творчих технічних здібностей насамперед сприяє технічне моделювання і конструювання не лише з деталей конструкторів, а й із різних матеріалів і в тому числі паперу та картону.

Початкове технічне моделювання – це перші спроби молодших школярів у самостійній творчій діяльності. Його не слід сприймати лише як просте відтворення готових графічних зображень та копіювання певних об'єктів, хоча такий метод і можливий на початкових етапах навчання учнів. Спочатку діти працюють за готовими ескізами з переважним використанням репродуктивних методів. Однак уже тут молодші школярі повинні чітко уявляти собі призначення моделі та її конструкцію, учитися аналізувати зразок, планувати свою діяльність, добирати необхідні матеріали й інструменти, організувати робоче місце, контролювати правильність і послідовність виконання трудових операцій. Усе це сприяє формуванню в дітей таких рис, як активність, самостійність, бажання здобувати знання й розширювати свій політехнічний кругозір.

Програмою з трудового навчання передбачена значна кількість уроків, на яких учні виготовляють технічні моделі та макети [4]. Так уже в першому класі діти виготовляють в техніці оригамі різноманітні транспортні засоби (човен, літак), здійснюють макетування технічних конструкцій з наборів геометричних фігур, складають моделі з різних матеріалів, використаних упаковок, сірникових коробок.

Другокласники продовжують конструювати із сірникових коробок та інших упаковок найпростіші транспортні засоби, розробляють діорамні макети міського пейзажу з паперу і картону. Вони знайомляться з лініями креслення (основна, розмірна, виносна, штрихпунктирна з двома точками), особливостями вимірювання і розмічання лінійкою та кутником на нерозлінійованому папері, креслять і вирізують з картону геометричні фігури та конструюють з них силуети споруд і машин.

У третьому класі діти знайомляться з об'ємними геометричними фігурами (куб, паралелепіпед, конус, циліндр) та їх конструктивними елементами, вчать креслити розгортки об'ємних геометричних фігур і на їх основі здійснюють макетування будівельних споруд, виготовляють моделі різних технічних об'єктів.

Учні четвертого класу вчать читати креслення та ескізи, знайомляться з поняттям «масштаб», моделюють з паперу і картону космічні апарати, зразки повітряного, водного, залізничного видів транспорту.

Як бачимо, завдання, які ставляться перед учнями початкових класів, досить складні і вони не завжди успішно реалізуються вчителями.

Уроки, на яких молодші школярі моделюють і конструюють, є складнішими у порівнянні з іншими. Пояснюється це тим, що під час технічного моделювання необхідне використання цілого комплексу знань і вмінь, здобутих не лише на уроках трудового навчання, а й з інших предметів. Із цього розділу програми слабше підготовлені й учителі, які володіють недостатнім обсягом знань про техніку, виробництво, ті об'єкти, що моделюються. Звичайно, вибір найпростіших об'єктів, примітивна робота, яка часто здійснюється репродуктивним методом, негативно впливають на якість навчання учнів, на розвиток їх конструкторсько-технічних здібностей.

Деякі вчителі відчувають певні труднощі у виборі об'єктів моделювання, незважаючи на широкий світ техніки, що нас оточує. Одні завищують вимоги до школярів, рекомендуючи їм для виготовлення складні моделі, інші навпаки – пропонують спрощені вироби у вигляді силуетних зображень. Учитель повинен пропонувати такі об'єкти для моделювання, щоб поступово ускладнювалася робота дітей залежно від вибору конструкції та використання різноманітних матеріалів. При цьому слід пам'ятати, що суть не в тому, що моделювати, а як це робити.

Важлива не сама модель, яку виготовляють школярі, а те, що вони дізналися в процесі трудової діяльності, що навчилися робити, які нові якості в них сформувалися, чи намітився прогрес у розвитку творчих технічних здібностей.

Створення технічних об'єктів із паперу та картону вимагає засвоєння дітьми елементів графічної грамоти, певних знань із креслення й вмінь читати та виконувати технічну документацію відповідно до прийнятих норм і правил. Проведені в школах уроки трудового навчання засвідчують, що учні початкових класів уміють розмічати за допомогою шаблонів і трафаретів, можуть креслити геометричні фігури на папері в клітинку, але не володіють умінням будувати прямокутники за допомогою лінійки на нерозлінійованому папері. Їм не зрозумілі такі графічні зображення, як ескіз та креслення, вони слабо орієнтуються в тому, що на них зображено. Ще гірші знання молодших школярів об'ємних геометричних фігур та їх розгорток, що є основою технічного моделювання з паперу і картону.

З огляду на це, питання початкового технічного моделювання є важливим, воно мало розкрито, і тому в цьому напрямку потрібно ефективно працювати педагогам. Є окремі нароби А.М. Гукасової, А.П. Журавльової і Л.О. Болотіної з питання технічного моделювання в початкових класах, П.М. Андріанова, М.А. Галагузової, Г.І. Перевертня з розвитку технічної творчості молодших школярів, але в них найчастіше подаються лише різні технічні об'єкти, коротко описується процес їх виготовлення, мало уваги звертається на ознайомлення дітей з елементами графічної грамоти, технікою [1, 2, 3, 5].

Метою цієї статті є окреслення педагогічних умов, за яких процес технічного моделювання в початкових класах здійснювався б успішніше, ефективніше відбувався б розвиток творчих технічних здібностей молодших школярів.

Початкове технічне моделювання з паперу і картону передбачає створення різних об'єктів за зразком, найпростішими кресленнями та ескізами, іншою конструкторсько-технологічною документацією. Тому ознайомлення з основними лініями креслення, засвоєння порядку читання графічних зображень є запорукою успішної роботи учнів, основою їх графічної підготовки. Виходячи з цього, необхідно навчити молодших школярів розуміти графічні зображення і порівнювати їх з реальними об'єктами чи деталями, уявляти об'ємний предмет за його площинним зображенням і креслити розгортки об'ємних частин. При цьому важливо не тільки навчити дітей читати креслення й рисунки, але й сформувати потребу використовувати їх у самостійній роботі.

Моделювання з паперу в початкових класах проводиться на основі виготовлення різних виробів, частини яких мають переважно геометричну форму. Тому варто спочатку навчити дітей розглядати всі предмети, що їм зустрічаються, як сукупність геометричних фігур (площинних чи об'ємних), сформувати вміння мислено розчленовувати об'єкти на окремі частини, порівнювати їх з тими чи іншими фігурами, дати первісне уявлення про те, що об'ємні предмети можна показати у вигляді площинних зображень. У зв'язку з цим необхідно також навчити молодших школярів креслити ці фігури, правильно розмічати, постійно наголошуючи на важливості

цієї трудової операції, від якої в багатьох випадках залежить якість виробу. Крім цього, слід озброїти дітей тим мінімумом знань, який допоможе їм зорієнтуватися в практичній роботі, сформувати трудові вміння й навички з обробки матеріалів, навчити користуватися інструментами, інструкційними картками, дотримуватися послідовності в процесі праці, контролювати свої дії.

Графічні вміння потрібно формувати в учнів постійно, поступово переходячи від простих силуетних моделей до виготовлення об'ємних предметів, конструкція яких складається з кількох частин, від розмічування за шаблонами до креслення розгорток за допомогою лінійки. Починати можна з розмічування способом згинання і складання паперу (коробка, човник, планер тощо). Уже при виготовленні цих перших виробів у дітей формуються вміння аналізувати структуру предмета і планувати послідовність його виготовлення. Важливо, щоб із самого початку молодші школярі привчалися до самостійності, сліпо не копіювали вчителя, бо інакше вони перетворяться в пасивних виконавців.

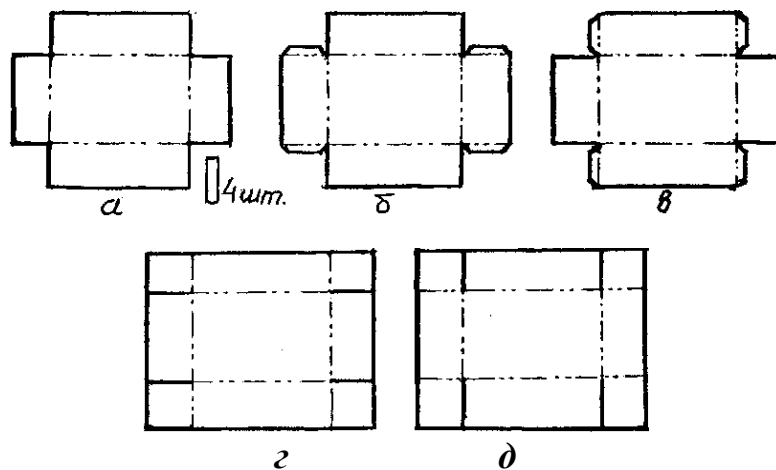
У першому класі діти вчать користуватися лінійкою, відкладати відрізки, вимірювати їх, будувати геометричні фігури: трикутник, квадрат, прямокутник. Із вирізаних фігур, самостійно їх компонуючи, учні викладають зображення різних машин, технічних об'єктів, виражаючи свої конструкторські замисли на площині у вигляді силуету. Такий вид робіт допомагає дітям перейти від ідей, мислених образів до графічних зображень, ескізів і креслень.

Ознайомитися з найпростішою розгорткою першокласники мають змогу при виготовленні конверта для зберігання дидактичного матеріалу. На такому уроці в дітей формуються вміння користуватися лінійкою, правильно проводити лінії, будувати прямокутники. Вони вчать аналізувати конверт, зіставляти його з розгорткою, планувати свою трудову діяльність.

Слід зазначити, що не варто поспішати з моделюванням виробів із паперу в початкових класах. Адже це складна робота, яка потребує певної графічної підготовки молодших школярів, сформованості навичок розмічування, користування креслярсько-вимірювальними інструментами. Тому краще, щоб цьому виду діяльності передувало вивчення геометричного матеріалу на уроках математики.

У другому класі діти виготовляють ялинкові прикраси, саморобні дидактичні ігри, коробки. Саме на прикладі останніх найкраще вчити креслити розгортки. Розрізавши та розгорнувши відкриту коробку, учні мають змогу переконатися, що для її виготовлення необхідно накреслити п'ять прямокутників (чи квадратів). Один із них відповідає дну коробки, а чотири інші – бічні частини. Але розгортка – це площинний виріб, який треба перетворити в об'ємний. При цьому недостатньо її скласти певним чином, а треба ще так з'єднати відповідні елементи, щоб розгортка стала коробкою. Постає проблемне питання: як з'єднати боки коробки? Для другокласника це конструкторська задача, розв'язок якої має декілька варіантів (див. рис.). Один із них – це склеювання за допомогою чотирьох смужок паперу (а), другий – це склеювання за допомогою клапанів (б, в), інші не передбачають відрізування зайвих частин, а вимагають лише надрізування розгортки в певних її місцях (г, д).

Не потрібно шкодувати часу на побудову учнями можливих варіантів розгорток. Адже цінність цієї роботи очевидна і полягає в тому, що діти вчать аналізувати, зіставляти, порівнювати, мислити, уявляти, встановлювати взаємозв'язки між усіма структурними частинами виробу. Зрозуміло, що саме під час активної розумової діяльності молодші школярі засвоюють принципи креслення розгорток, у них розвиваються технічні здібності.

Варто пропонувати другокласникам для виготовлення декілька варіантів коробок, які можуть мати різні чи однакові за формою й величиною складові частини: 1) усі елементи рівні і мають форму квадрата; 2) дно квадратне, а бічні стінки прямокутні; 3) усі частини коробки є прямокутниками. Задачею для самостійного розв'язання може бути також виготовлення кришки. У чому полягає відмінність між виробами? Що між ними спільного? Як зробити кришку такою, щоб вона вільно накривала коробку? – ось ті питання вчителя, які змушують дітей зосереджувати увагу, активно думати, розвивати у них кмітливість, сприяють виробленню навичок самоконтролю.

Найбільше помилок при виготовленні розгорток молодші школярі допускають під час їх вирізування. Через свою неувважність і поспішність, а також незнання ліній вони разом із зайвими частинами інколи відрізають і клапани. Тому необхідно спочатку ознайомити дітей із видами ліній та їх призначенням, привчити до правильних позначень, а також до того, що різати слід лише по основній суцільній лінії, яка є грубішою від інших. Крім цього, потрібно слідкувати за точністю відкладання числових відрізків, щоб дно і бокові частини коробки мали правильну геометричну форму.

Оволодівши знаннями й уміннями побудови розгорток відкритих коробок, учні переходять до виготовлення закритих коробок, тобто куба й паралелепіпеда, які мають на одну грань більше від попередніх виробів. Ознайомлення з об'ємними геометричними фігурами та креслення їх розгорток – важливе завдання трудового навчання молодших школярів та ефективний засіб їх підготовки до моделювання з паперу. Адже моделі більшості технічних об'єктів складаються саме з кубів, паралелепіпедів, призм, пірамід, конусів, циліндрів. Методика навчання третьокласників кресленню розгортки куба показана в нашому посібнику [7]. Ознайомившись з об'ємними геометричними фігурами, їх конструктивними елементами та розгортками, учні можуть приступати до виготовлення макетів будівельних споруд, моделей автомобілів, тракторів, літаків, ракет та інших машин.

Одним із найтипівіших варіантів у початкових класах є виготовлення макета будиночка. На початку уроку вчитель ознайомлює дітей з різними спорудами, зосереджує увагу на структурі справжнього будинку, порівнює його з макетом. Розгорнувши не склеєний макет, учні зіставляють виріб із його розгорткою. Важливо, щоб вони чітко усвідомлювали, яким елементам будинку відповідають його зображення на кресленні. Тоді в процесі праці помилок буде допущено менше.

Стіни на аркуші паперу діти відкладають поступово зліва направо, починаючи з верхнього куточка. Такі ж відрізки відкладають і внизу. Не можна забувати про клапани для склеювання. Після проведення вертикальних ліній вікна й двері малюють довільно (але за висотою на одному рівні) або виконують аплікаційні роботи. Дах і підставку виготовляють окремо у вигляді прямокутників, розміри яких можна не давати. Їх самостійно здатні визначити діти, враховуючи довжину стін будиночка. На уроках трудового навчання, крім названих об'єктів, молодші школярі виготовляють із паперу та картону об'ємні моделі автобусів, автокарів, тракторів, залізничних потягів із вагонами, планерів, літаків, ракет, човнів, катерів, катамаранів тощо. Ми не бачимо потреби описувати різні варіанти конструкцій літаючих апаратів, плаваючих засобів, транспортних і будівельних машин та методику їх виготовлення, тому що вони в достатньому обсязі представлені в книгах А.М. Гукасової, Г.І. Перевертня [1, 3], методиках трудового навчання, літературі з технічного моделювання в початкових класах.

Роботу з виготовлення об'ємних макетів і моделей різних об'єктів можна починати з другого класу, без забезпечення учнів достатньою графічною підготовкою, але матеріалом при цьому повинні бути не папір і картон, а готові форми. Так, коробки з-під харчових продуктів, косметичних засобів, ліків, інших дрібних товарів найчастіше мають форму паралелепіпеда, маніпулюючи якими можна виготовити моделі автобуса, залізничного вагона, тролейбуса тощо. Варто лише у дні корпусу майбутнього виробу вирізати два отвори для коліс – дерев'яних катушок з-під ниток. При потребі колесами можуть бути й картонні кружечки. Осі роблять із готових паличок чи списаних зарядів кулькової ручки, кріплячи їх у нижній частині бічних стінок корпусу. Саму коробку можна обклеїти папером будь-якого кольору та оформити зовнішній вигляд виробу залежно від його призначення.

Підводячи підсумок, хочемо наголосити, що початкове технічне моделювання з паперу і картону сприяє розвитку творчих здібностей молодших школярів, коли крім формування загальнотрудових і політехнічних знань і умінь, удосконалення навичок роботи ручними інструментами, накопичуються уміння, необхідні для технічної творчості – такі, як уміння самостійно добирати об'єкт для моделювання, аналізувати конструкцію даного об'єкта за зразком, малюнком, простим кресленням, уміння виявляти самостійність і кмітливість при вдосконаленні конструкції чи створенні власної моделі.

Виготовляючи певні технічні об'єкти, діти мають вирішити, якої форми повинна бути кожна частина, який матеріал краще дібрати, як найраціональніше накреслити розгортку, з'єднати окремі частини, оздобити виріб. Вони вчаться планувати свою роботу, співставляти готовий виріб із його графічним зображенням на площині, аналізувати результати своєї праці, після випробування вдосконалювати модель. У результаті такої діяльності в молодших школярів формуються конструкторські уміння, розвивається інтерес до техніки, вони оволодівають політехнічними знаннями й уміннями.

Результати нашої статті можуть бути використані у практичній діяльності вчителями початкових класів, а також студентами напряму підготовки «Початкова освіта». Дослідження не претендує на досконалість і завершеність. У наступних розробках варто було б визначити умови успішної роботи молодших школярів над створенням технічних об'єктів з деталей різних конструкторів, а також розкрити суть дитячого конструювання. Гадаємо, що цей напрям дослідження є актуальним.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гукасова А.М. Методика трудового обучения с практикумом в учебных мастерских. Вып. 5. Элементы технического моделирования: [учеб.-метод. пособие для студ. пед. и-тов] / А.М. Гукасова. – М.: Просвещ., 1983. – 120 с.

2. Журавлева А.П. Начальное техническое моделирование: [пособие для учителей нач. классов по внеклас. работе] / А.П. Журавлева, Л.А. Болотина. – М.: Просвещ., 1982. – 158 с.
3. Перевертень Г.И. Техническое творчество в начальных классах. Кн. для учителя по внеклас. работе / Г.И. Перевертень. – М.: Просвещ., 1988. – 160 с.
4. Програми для середньої загальноосвітньої школи. 1-4 класи / М-во освіти і науки України, Академія пед. наук України. – К.: Почат. шк., 2006. – С. 202-245.
5. Развитие технического творчества младших школьников: кн. для учителя / под ред. П.Н. Андрианова, М.А. Галагузовой. – М.: Просвещ., 1990. – 110 с.
6. Трудове навчання. 1-4 класи загальноосвітніх навчальних закладів: [проект базової навчальної програми] <http://www.mon.gov.ua>.
7. Шутяк В.Г. Методика трудового навчання в початкових класах: [посіб. для студ. пед. ф-тів] / В.Г. Шутяк. – Рівне: РДГУ, 2001. – 278 с.

Резюме. В статті по результатах аналізу програми і изучения практичного состояния проведення уроков трудового обучения определяются возможности для начального технического моделирования из бумаги и картона, характеризуются педагогические условия, при которых данный процесс проходит более успешно, эффективнее осуществляется развитие творческих технических способностей младших школьников.

Ключевые слова: младшие школьники, техническое моделирование, графическая грамотность, разметка, геометрические фигуры, развертки, творческие технические способности.

The summary. The possibilities of the primary technique modeling of paper and cardboard were examined in the article. The conditions were based on the results of the analysis of programme and researching of the practical conditions in holding the handicraft lessons. The pedagogical conditions are characterized for more efficient fulfilment of the process. The creative technical capacities are realized effectively for primary school pupils.

Key words: primary school pupils, technique modeling, graphic literacy, marking, geometrical figures, creative technical capacities.

Одержано редакцією 18.01.2012 р.

УДК: 373. 5: 371.

Н.В. СИМОНОВИЧ

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ В ТРУДОВОМУ НАВЧАННІ

Резюме. У статті розглянуто сутність інтерактивних освітніх технологій та здійснено аналіз психолого-педагогічних передумов їх використання в трудовому навчанні.

Ключові слова: технологія, педагогічна технологія, інтерактивні освітні технології, інтерактивне навчання.

Постановка проблеми. Потреби життя, шкільна практика дають нове розуміння навчання. Згідно із Законом України “Про освіту”, Державною національною доктриною розвитку освіти України в XXI столітті, Концепцією загальної середньої освіти, Державного стандарту освітньої галузі «Технології» ми маємо здійснити кардинальний перехід від традиційного інформаційно-поєднуючого навчання, зорієнтованого на передачу готових знань, до особистісно-розвивального, спрямованого не тільки на засвоєння знань, а й на способи навчальної діяльності, розвиток творчої особистості учнів.

Суттєвою ознакою сучасних інноваційних процесів у сфері навчання й виховання є їх технологізація – неухильне дотримання змісту і послідовності етапів впровадження нововведень.

Слово “технологія” походить від грецьких слів *техно* — мистецтво, майстерність і *логія* — слово вчення, поняття. Воно означає сукупність способів впливу на сировину, матеріали або напівфабрикати відповідними знаряддями виробництва.

Термін «технологія» став більш поширеним у використанні в кінці XVIII сторіччя. В цей час бурхливо розвивається промисловість, спостерігається відмова від ручної праці, відмічається розподіл праці, перехід на машинне виробництво.

Довготривалий процес переробки сировини в продукцію, що необхідна людям, з розбиттям цього процесу на окремі етапи, технологічні складові, зі знанням способів отримання продукту, регламентованістю, конкретизацією всього циклу виробництва, всіх етапів, заходів та дій і є технологія. Технологія являє собою сукупність знань про способи, методи, засоби проведення виробничих процесів, в результаті чого здійснюється якісна зміна, трансформація, модифікація оброблюваних об'єктів. Технологія обов'язково виступає як процес, що передбачає впорядкованість та організованість на всіх етапах виробництва, хаотичність, стихійність для неї не властива.

В подальшому аналіз виробничих технологій приводив до їх вдосконалення. В XIX сторіччі заговорили й про технологізацію процесу навчання. В XX сторіччі поширення отримують інформаційні технології, з'являється велика кількість інноваційних технологій [8].

ЗМІСТ

Білявцева О.В. Духовна культура молоді: реалії та перспективи.	3
Овадюк О.О. Українська етнопедагогіка – важливий компонент національної системи освіти України.	6
Свердлова Т.Г. Становлення системного підходу як методологічного засобу вітчизняної педагогіки.	14
Петрук Л.П. Освітньо-виховна діяльність братських шкіл України XVI-XVIII ст.	18
Крат І.В. Щодо питання про роль Едукаційної Комісії (1773 р.).	23
Тимочко І.Б. Громадсько-педагогічна діяльність культурно-освітніх діячів Волинських братств у системі розвитку загальноосвітніх тенденцій.	25
Литвинова Н.В. Професійна компетентність як об'єкт дослідження науковців.	30
Нечипорук Л.І. Професійна компетентність вчителя ноосферної школи.	33
Ліончук Р.А. Становлення гендерного підходу до освіти та виховання в Україні.	37
Останчук М.В., Останчук Л.С. Проектна діяльність при навчанні: історія, теорія, практика.	40
Совзар О.М. Основні напрями педагогічно-просвітницької діяльності Юліана Романчука.	44
Мельничук Л.В. Тенденції соціального розвитку зрілості молодших школярів 60-80 роки ХХ ст.	47
Курок В.П. Інженерно-педагогічна освіта в Україні в період 90-і рр. ХХ ст.- початок ХХІ ст.	50
Галатюк М.Ю. Ціннісно-мотиваційна компетенція у контексті діяльнісної теорії навчання.	53
Шахненко В.І. Нищення української мови як одна із причин руйнування української національної культури і наступної демографічної кризи.	57
Поніманська Т.І. Нормативно-методичні орієнтири гуманістичного виховання дітей старшого дошкільного віку.	63
Скрипник Н.І. Експериментальне вивчення вмінь старших дошкільників взаємодіяти з оточуючими.	68
Приймак О.П. Оптимальне поєднання методів навчання у процесі засвоєння учнями початкових класів табличних випадків арифметичних дій.	71
Шутяк В.Г. Початкове технічне моделювання з паперу і картону.	74
Симонович Н.В. Психолого-педагогічні передумови використання інтерактивних освітніх технологій в трудовому навчанні.	78
Грипич С.Н. Значення художньої літератури в розвитку особистої культури дитини.	82
Щетина Н.П., Литвин О.М. Методичні аспекти застосування ігрових технологій у графічній підготовці школярів.	86
Войтелева Г.О. Використання технологічної документації у процесі проектно-технологічної діяльності.	89
Войтко А.І. Моделювання професійної проби як підґрунтя професійного самовизначення учнів основної школи.	92
Лукашовська А.В. Стимулювання розвитку творчих умінь підлітків засобами української етнопедагогіки.	96
Яциур М.С. Підготовка майбутніх учителів технологій до профорієнтаційної роботи з учнями на основі алгоритму вибору професії.	100
Шевель Б.О. Використання інформаційно-комунікаційних технологій студентами педагогічних спеціальностей під час технічного проектування.	104
Лазаренко Н.Ю. Методика організації групової навчально-пізнавальної діяльності студентів на заняттях з практикуму в навчальних майстернях з технології приготування страв.	107
Бордюк В.М. Професійний розвиток майбутніх вчителів засобами мотиваційного тренінгу.	111
Петренко О.Б. Практика впровадження гендерного підходу у навчальний процес вищого навчального закладу.	115
Ковальчук Л.О. Педагогічний такт і тактика у контексті формування культури професійного мислення майбутніх педагогів.	120
Трофімчук В.М. Технічний дизайн – важливий етап підготовки майбутнього вчителя технологій до професійної діяльності.	127

<i>Шурин О.І.</i> До питання формування творчої особистості майбутніх учителів.	130
<i>Галай В.М.</i> Теоретичні аспекти формування професійної компетентності вчителів технологій.....	134
<i>Бордюк М.А., Шевчук Т.М, Бордюк Н.А.</i> Основні напрями формування знань про полімерні матеріали у майбутніх педагогів.	137
<i>Димченко С.С.</i> Духовне відродження особистості Богдана Депо в контексті розвитку Українського диригентського мистецтва.	142
<i>Відомості про авторів.</i>	147